

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-65>

THE ROLE OF VOLUNTEER FORMATIONS IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

РОЛЬ ДОБРОВОЛЬЧИХ ФОРМУВАНЬ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Rusnak Yu. I.

*Ph.D. in Law, Senior Researcher,
Honored Lawyer of Ukraine, Deputy
Head of the Center – Head
of the Research Department
on Resource Provision Issues
in the Military Sphere, Defense, and
Military Construction
Center for Military-Strategic Studies
of the National Defense University
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Руснак Ю. І.

*кандидат юридичних наук, старший
дослідник, заслужений юрист
України, заступник начальника
центру – начальник науково-
дослідного управління проблем
ресурсного забезпечення у воєнній
сфері, сфері оборони та військового
будівництва
Центр воєнно-стратегічних
досліджень Національного
університету оборони України
м. Київ, Україна*

У 2014 році, російська федерація, порушивши міжнародні зобов'язання та міждержавні договори, розгорнула на території незалежної України збройний конфлікт, що призвів до значних людських та матеріально-ресурсних втрат і гуманітарної катастрофи в тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей України.

Усвідомлення українським суспільством реальної загрози втрати незалежності своєї держави викликало патріотичне піднесення її громадян і спричинило унікальний у новітній історії України феномен добровольчого руху. Паралельно із частковою мобілізацією до Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів відбувся набір у добровольчі формування, які за підтримки державних органів стали на захист державного суверенітету і територіальної цілісності України. Першими на захист територіальної цілісності й суверенітету у зону бойових дій на Сході України прибули добровольці з Євромайдану, об'єднані у загони оборони за територіальною ознакою [1].

До листопада 2014 року було сформовано 32 батальйони територіальної оборони, а вже до лютого 2015 року організовано полки, батальйони й роти, до створення яких долучилася майже кожна область. Вони ввійшли до складу сектору безпеки та оборони України [1].

Пропаганда російської федерації формувала недовіру в міжнародній спільноті щодо законності існування українських добровольчих формувань і переконувала у цьому своїх громадян. На переговорах у столиці Білорусі у 2014 році представники Москви вимагали розформування добробатів, які вважали незаконними з погляду мінських домовленостей [2]. Проте головною причиною такої боротьби російської федерації проти добровольчої військової структури був страх перед організованим народним спротивом, учасники якого відзначалися високою вмотивованістю та патріотизмом, спрямованістю до європейських цінностей [3].

Відзначаючи їх значущу роль у захисті територіальної цілісності України, Верховна Рада України прийняла Постанову «Про встановлення Дня українського добровольця» від 17 січня 2017 року № 1822-VIII, його відзначають щорічно 14 березня [4]. Законом України «Про Національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII визначено, що до сектору безпеки та оборони держави належать громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [5].

Загалом у боях 2014–2015 років російсько-української війни на Сході України брали участь майже 40 добровольчих батальйонів. Більшість із них згодом перетворилася на військові частини силових структур [6].

24 лютого 2022 року російська федерація розпочала широкомасштабне військове вторгнення на територію України. Країна-агресор із перших днів почала завдавати удари по цивільному населенню та інфраструктурі. Відповіддю на вторгнення став, зокрема, масштабний добровольчий рух. З перших годин вторгнення сотні тисяч українців добровільно стали на захист Батьківщини, вступаючи до лав Збройних Сил України та територіальної оборони. Крім того, масово почали утворюватися добровольчі формування територіальних громад [7]. До українських добровольців, які зголосилися захищати свою державу, доєдналися іноземці. Українська держава закликала їх спільно боротися за мир і демократію у Європі та всьому світі [8].

Указом Президента від 28 лютого 2022 року № 82 з 1 березня 2022 року запроваджено безвізовий режим в'їзду в Україну для громадян іноземних держав, які бажають вступити до Інтернаціонального легіону оборони України, крім громадян держави-агресора [9]. В Україну прибували добровольці з різних країн світу, щоб стати на захист територіальної цілісності нашої країни.

Отже, українські добровольчі формування, які виникли у 2014 році у зв'язку з агресією російської федерації, постали як важливий фактор героїзму, здійснивши важливий внесок в оборону та збереження

незалежності України. Вони стали символом самовідданості, патріотизму та готовності захищати рідну землю.

Література:

1. Стасюк Ю. М. Українські добровольчі формування: створення та функціонування (2014 – 2015 рр.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01. Київ, 2018. 281 с.

2. Нестатусні добровольці: як визнати добробати? *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43828559> (дата звернення: 14.09.2024).

3. Сегеда С., Машталір В. Територіальна оборона України як феномен національної військової історії. *Український історичний журнал*. 2022. № 4. С. 148–158.

4. Про встановлення Дня українського добровольця : Постанова Верховної Ради України від 17.01.2017 р. № 1822-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1822-19#Text> (дата звернення: 14.09.2024).

5. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 15.09.2024).

6. День українського добровольця. *Український інститут національної пам'яті*. URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/berezen/14/den-ukrayinskogo-dobrovolcu> (дата звернення: 15.09.2024).

7. Підтримка добровольчих формувань територіальних громад з місцевих бюджетів в умовах воєнного стану – практичні рекомендації. *Децентралізація в Україні*. URL: <https://decentralization.ua/news/16530> (дата звернення: 15.09.2024).

8. Коротко про історію сучасного добровольчого руху в Україні. *Кароліно-Бугазька територіальна громада*. URL: <https://karolino-bugazka-gromada.gov.ua/news/46228-korotko-pro-istoriiu-sucasnogo-dobrovolcogo-ruhu-v-ukrayini> (дата звернення: 15.09.2024).

9. Про тимчасове запровадження безвізового режиму : Указ Президента України від 28.02.2022 р. № 82/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/82/2022#Text> (дата звернення: 15.09.2024).